

...și totuși o *primă-audiție* (excepția!) — *Sonata pentru violoncel „Remember Enescu“* de Marcel Spinei. Fericită situația în care compozitorul își face el însuși auzită creația — Marcel Spinei. Arătându-ni-se și în postura, cunoscută și apreciată de violoncelist. Sonata etalează pe spații întinse o viziune sobru dramatică asupra procesului de naștere și modelare a substanței muzicale. Simțindu-și forțele neobosite, compozitorul construiește și acolo unde ar fi putut poposi în odihnă; ceea ce dă la iveală este însă marcant muzică, venind dinspre tradiția expresiei tematizate, cu vigoare și vibrație autentică.

Să lăudăm măcar în finalul acestor rinduri evoluția solistică a chitaristului Vasile Colțea (uimitor nu atît ca tehnică, ci prin lejeritatea cu care își mînuia instrumentul, pus în situații netipice) și a naistului Cornel Pană (storcînd lemnului esențele cele mai ascunse).

Carmen CĂRNECI

Concert — dezbateri

O remarcabilă inițiativă a Filarmonicii timișorene, demnă de a se generaliza: organizarea unui *concert-dezbateri* care să includă cele mai importante prime audiții de lucrări de compozitori români, interpretate de respectiva formație în decursul unei stagiuni. Se preconizează invitarea, la această manifestare, a criticilor muzicali, a autorilor, a altor factori artistici din țară și din Capitală a Radioteleviziunii, etc.

Desigur, entuziasmul acestei inițiative aparține cu precădere dirijorului și compozitorului Remus Georgescu, actualul director al Filarmonicii „Banatul“, care în fruntea unui admirabil colectiv artistic, tînăr și receptiv, ne-a prezentat un concert de înaltă ținută artistică.

Programul a cuprins lucrarea *Monografia comunei Sîrbova* de Anatol Vieru, poemul simfonic *Thalassa* de Mircea Chiriac, cantata *Jertfa* de Vasile Spătăreanu și oratoriul *Ecouri* de Remus Georgescu.

Interesul principal al acestui program a fost, indubitabil, varietatea stilistică și stadiul de ultimă oră al preocupărilor componistice ale autorilor interpreți.

Monografia comunei Sîrbova de Anatol Vieru reprezintă o poziție caracteristică a compozitorului în tratarea unei teme, larg răspîndite în muzica ultimilor 10—12 ani în lume și în creația românească, de îngemănare a unui set extins de melodii într-o textură. Școala poloneză a dat un impuls interesant acestor încercări la începutul acestei perioade (neofolcloriste i-aș zice) care și-a găsit un teren fertil, extrem de personal în gîndirea componistică românească de dată ceva mai recentă. În contextul creației — atît de variate — a lui Anatol Vieru cele 70 de melodii folosite se transformă într-un încîntător amalgam de sonorități ale corzilor, de rară finețe...

Poemul simfonic *Thalassa* de Mircea Chiriac reprezintă, fără îndoială, una dintre cele mai recente reușite ale autorului. Închinat „temerarilor mării“

(după mărturisirea din program) poemul se situează pe o linie personală post-enesciană, dezvoltînd ample sonorități în cascade pline de dinamism și culoare, rod al unui meșteșug deplin și al unei forțe creatoare în plin avînt.

Dedicat luptelor muncitorilor ceferiști și petroliști din februarie 1933, poemul-cantată *Jertfa* de Vasile Spătăreanu, pe versurile poetului ieșean Corneliu Sturzu, dezvoltă în cadrul unui „modalism liber organizat, într-o desfășurare continuă cu variate game de expresie conforme cu textul dat“ (după nota de autor) o muzică densă, concentrată, realizată cu o artistică economie de mijloace. Primă audiție *absolută* a seriei, ea a beneficiat de o interpretare de calitate în care virtuțile *speciale* ale corului Filarmonicii „Banatul“ (dirijor Diodor Nicoară) s-au afirmat cu plenitudine: acuratețe, precizie ritmică, expresie și calitate vocală; rare asemenea formații pe plan național (și nu numai...).

Desigur împlinirea acestei serii de excepție a constituit-o oratoriul *Ecouri*, versuri Radu Stanca, de Remus Georgescu. Compozitor de distinsă formație, Remus Georgescu este preocupat în ultimii ani de elaborarea unor forme vocal-simfonice ample, matrici în care își toarnă propriile idei și experiențe, urmărind cu consecvență *expresia* și *sensul*, care sînt, fără îndoială, caracteristicile principale ale muzicii sale. Lucrarea este străbătută de dramatism, partea vocală (inegalabilul Pompei Hărășteanu) fiind condusă cu măiestrie spre marile culminații finale ale oratoriului care se rezolvă (admirabil!) pe un acord consonant apărut hieratic din tumultul elementelor dezlănțuite.

În persoana dirijorului Remus Georgescu și a întregului colectiv artistic al Filarmonicii „Banatul“ am desprins dragostea autentică, probă, față de patrimoniul muzicii noastre *noi*, care se întregește zi de zi cu capodopere (și cu eșecuri, de ce nu? — este mersul legic spre mai departe al oricărei tradiții de zi cu zi), plasarea consecventă în actualitatea muzicii contemporane (românești și universale), faptul de cultură. Sînt calități majore, de adîncă semnificație, pe care le-am dori tuturor ansamblurilor de gen ale țării.

Dezbaterile au fost conduse de muzicologul Viorel Cosma.

Muzică contemporană

Ultimul concert al ansamblului „Hyperion“ se marcă prin două idei: ideea „clipei“ sugerată de Octavian Nemescu și cea a dialogului dintre muzica românească, engleză și franceză de ultimă oră.

Două inițiative care, în alte condiții decît cele oferite duminică 15 mai la orele 19,30 de Radioteleviziune, o gazdă deosebit de primitoare a acestor manifestări de cultură, ar fi putut beneficia de o asistență mai numeroasă.

Prezintă întotdeauna interes căutările ansamblului Hyperion în zone fie neexplorate ale *muzicii*

(nici măcar „noi“ — ale unei muzici dintotdeauna prezente în conștiința umanității ce-și caută *verbul*), fie necunoscute în viața noastră de concert; sint acțiuni de pionierat ce continuă să definească prezența acestei formații în perimetrul nostru cultural. Ideea „clipei“ — sunet, precedată și urmată de tăcere, pare o metaforă pe care Octavian Nemescu ne-o propune cu asiduitate în ultimii ani. „Clipele“ sale încearcă poate să definească, incitînd, emanațiile sunetului în acele zone de dincolo de sunet (de gest), care caracterizează oralitatea însăși a comunicării muzicale. În ambianța dată a concertului, „clipele“ lui Octavian Nemescu au „comperat“ de minune piesele ce urmau a se produce, asigurîndu-i o tulburătoare coeziune. Este de reflectat asupra „clipeilor“ și asupra zonelor de acces în conștiință a sintagmelor sonorizate ale gestului muzical: cit îmbracă o largă secvență muzicală și ce declanșează „momentul“? Iată ce ne propune (printre altele) „Hyperion“.

Printre altele :

Domaines pentru clarinet solo de Pierre Boulez (Aurelian Octav Popa), o clasică și indiscutabilă intruchipare a esteticii avangardei anilor '50—'60.

Reflecții, de Francis Miroglio, lucrare evident raliată aceleiași direcții ca și

Structuri — Diamorfoze de Maguy Lovano pentru 4 suflători.

Ne-a propus din muzica engleză :

Remembering — pentru violoncel și pian și

Musica de camera — pentru vioară solo și percuție de Nigel Osborne, două piese în care compozitorul alcătuiește fie din obiecte cunoscute, fie regăsite o muzică cu vagi nostalgii (frustrat) desuete.

Spre deosebire, compatriotul său, Paul Patterson — *Trio pentru suflători* își afirmă șansa (unică) într-o alcătuire semiburlească cu prolog și epilog...

Ursa Mare, ca și alte dăți, rămîne piesa de rezistență a programului, datorată lui Iancu Dumitrescu (de neînlocuit timbrul *trombonului* care, ca și clarinetul, apar drept marile descoperiri solistice, hipertimbralizate, ale secolului XX). Iancu Dumitrescu (cu sau fără tobă mare) își propune în ultima vreme și emanciparea fagotului pe care îl întrebunțează într-un mod deosebit de inspirat.

Un concert plin de semnificații și problematică, de reflecție asupra contextului — internațional și național — în care noua muzică se plasează azi (într-un moment caracterizat mai ales prin relativizarea problemelor de stil ceea ce degringolează adesea în kitsch și subcultură). Un cuvînt special de laudă *organistului* Iancu Dumitrescu, care a încheiat cu bravură concertul „Hyperion“ cu piesa *Ramificații* de Claude Lefebvre.

Nicolae BRÎNDUȘ

Cvartetul „MUZICA”

De aproape două decenii, cvartetul de coarde „Muzica“ înregistrează — în viața noastră culturală, ca și pe arena internațională — o prezență activă și prestigioasă, în pofida unor fluctuații în componență și datorită în întregime neobositului, ta-

lentatului său inițiator, violonistul Constantin Costache. În actuala stagiune, ansamblul și-a propus să susțină două concerte „de autor“; primul a cuprins cvartete celebre de Haydn („Al cvintelor“, „Ciocirlia“, „Gluma“ „Al complimentelor“), al doilea urmînd să fie dedicat unor pagini schubertiene. Cvartetele lui Haydn sînt o școală a măiestriei interpretative; asupra lor este datoare să revină, periodic, orice formație, oricît de mari i-ar fi performanțele, căci scriitura marelui clasic nu este numai formativă, ci și intens aducătoare de rafinament și perfecțiune. Prin Haydn se obține și prin Haydn se arată omogenitate și mlădiere în sunet, exactitate în tempi și accente, limpezime și unitate în concepție. Aceste trăsături sînt caracteristice cvartetului „Muzica“ — Daniel Podlovski, Constantin Costache, Dan Gruia Mitu, Tiberiu Ungureanu. Alura concertantă a primei viori este reliefată în funcție de text (în „Ciocirlia“ îndeosebi), cea de a doua este discretă și eficientă, ca și viola, împreună cu care asigură țesătura interioară a discursului, iar violoncelul se remarcă prin consistența marcării fundamentelor armonice, ca și prin cantilena generoasă (specifică, de altfel, fiecăruia dintre ceilalți membri, potrivit structurii componistice). Cvartetul „Muzica“ a vădit în acest concert concepție solidă și cultură stilistică înaltă: echilibru în expresie, tempi adecvați (se știe cît de greu este să alegi „viteza“ unui menuet prin raport cu părțile învecinate, condiționată de pulsația ambelor), tehnică de ansamblu (deși Tiberiu Ungureanu apare pentru înția dată în această formație, experiența sa îndelungată și cultura profesională au făcut ca acest fapt să nu se simtă, ci dimpotrivă). Cvartetul „Muzica“ este — s-a demonstrat cu prisosință — unul dintre ansamblurile noastre camerale de frunte, evoluțiile sale atrăgînd prin consistența programelor și cota valorică înaltă a interpretării.

Petre CODREANU

Recital Andrei Tănăsescu

Este o satisfacție, pe care nu o disimulez, aceea de a lua parte la recitalul unui pianist care se lasă bîntuit în toate sensurile de stihia muzicii și îndreptat nu doar spre pîrtia comună tuturor celor ce aspiră la titlul de noblețe de cavaler al clavierului. De cînd îl știu pe Andrei Tănăsescu, mi se pare continuu frămîntat și împărțit între mai multe preocupări; deși are de mult o faimă de bun pianist, este absolut al clasei de compoziție a Conservatorului și cu toate că mărturisește dorința de a apare cît mai des pe estrada de concert i se poate întîmpla ca tocmai în momentul solicitării să fie angrenat cu toate forțele în desăvîrșirea vreunei noi lucrări. Am și o amintire proprie în această privință: după ce cîntase excelent, alături de Aurelian Octav Popa, *Invențiunile* lui Ștefan Niculescu într-unul din recitalurile de foyer ale Operei Române, îl rugasem să ia parte la prima audiție integrală a *Muzicii pentru Bacovia și Labiș* de Anatol Vieru; or — este adevărat că recitalul s-a aminorat o dată — în momentul decisiv, Andrei Tănă-